

Sport polonijny

Polonia

Emigracja Polaków zagranicę była, jest i będzie powodowana różnymi czynnikami, takimi jak np. względy ekonomiczne i polityczne, bezpieczeństwo, kwestie osobiste oraz edukacyjne. Procesowi temu, który trwa już od wielu lat, sprzyjają różne zdarzenia na świecie bądź w kraju, chociażby takie jak I wojna światowa (1914–1918) czy II wojna światowa (1939–1945). Samą Polonię definiuje się jako grupę ludzi urodzonych poza granicami Polski będących potomkami osób, które wyemigrowały z ojczyzny w poprzednich latach¹. Osoby należące do Polonii czują się przynajmniej w pewnym stopniu przywiązani do Polski i mimo przebywania za granicą starają się pielęgnować więzi łączące ich z krajem, z którego pochodzili ich przodkowie. Polonia jest na świecie bardzo liczną grupą, która – choć jej liczebność jest trudna do dokładnego ustalenia, a nawet jedynie oszacowania ze względu na różnorodność kryteriów klasyfikacji – może wynosić od 18 do 20 milionów. Największe skupiska Polaków za granicą to zdecydowanie Stany Zjednoczone (w tym miasta takie jak Chicago, Denver, Detroit, Nowy Jork czy Seattle), gdzie liczba ta może wynosić nawet około 10 milionów, a następnie Brazylia, Kanada oraz Niemcy².

Sport polonijny

Sport jest rzeczą, która łączy ludzi, zarówno na płaszczyźnie międzypokoleniowej, jak i międzypaństwowej. Setki dyscyplin sportowych na świecie dają każdemu możliwość znalezienia czegoś dla siebie. Pasja do sportu

■ Michał Kotiuk – e-mail: michalmm147kk@gmail.com.

¹ Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, www.gov.pl.

² Polski Internet, www.polskiinternet.com.

może dać człowiekowi spełnienie oraz dużo radości i sprawić, że będzie on związany ze sportem już przez całe swoje życie. Pasję można dzielić z innymi ludźmi o podobnych zainteresowaniach, a wtedy nieuniknione będzie występowanie poczucia przynależności do grupy. Tacy ludzie mogą się wymieniać różnego rodzaju spostrzeżeniami – czy to na tematy ściśle związane z daną dyscypliną sportu, czy też inne. Taka wymiana doświadczeń niewątpliwie kształtuje człowieka i daje mu możliwości dalszego rozwoju. Nie da się ukryć, że sport bardzo potrafi zbliżać ludzi, dlatego jest on niewątpliwie niezwykle istotnym czynnikiem również dla Polonii na świecie. Wszelkiego rodzaju organizacje (w tym kluby) oraz imprezy sportowe dają możliwość spotkań z innymi ludźmi o podobnych pasjach, czy to w ramach społeczności lokalnych, czy nawet ogólnoswiatowych. Jak łatwo wywnioskować, bardzo ważne jest istnienie tych organizacji sportowych, które są skierowane stricte dla Polonii. Według ostatnich danych (ze stycznia 2019 roku) na świecie czynnie działają 122 polonijne organizacje sportowe z różnych krajów. Ich liczbę z podziałem na kraje zaprezentowano w poniższej tabeli.

Państwo	Liczba polonijnych organizacji sportowych
Argentyna	1
Australia	7
Austria	2
Białoruś	3
Bułgaria	1
Czechy	2
Grecja	1
Hiszpania	1
Holandia	1
Irlandia	2
Kanada	17
Litwa	5
Mołdawia	1
Niemcy	11
Norwegia	1
Rosja	1
Stany Zjednoczone	33
Szwecja	6
Ukraina	6
Wielka Brytania	20
Razem	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy organizacji i instytucji polskich i polonijnych za granicą (Główny Urząd Statystyczny).

Jak widać, zdecydowaną większość wśród polonijnych organizacji sportowych stanowią te mające siedzibę w Stanach Zjednoczonych (około 25% – 33 organizacje). Kolejne pod względem liczebności są organizacje zlokalizowane w Wielkiej Brytanii (20), Kanadzie (17) oraz w Niemczech (11).

Oprócz organizacji sportowych dużą rolę odgrywają również wszelkiego rodzaju imprezy sportowe i integracyjne dla Polonii organizowane najczęściej w Polsce. Ważne miejsca wśród nich zajmują Letnie oraz Zimowe Igrzyska Polonijne odbywające się w różnych miastach w Polsce (okazjonalnie jednym z miast gospodarzy może być miasto z innego kraju, jednak mieszczące się blisko granicy z Polską), a także Polonijne Igrzyska Młodzieży Szkolnej imienia Jana Stypuły. Temat wszystkich trzech powyższych imprez zostanie poruszony w kolejnej części.

Igrzyska polonijne

Igrzyska polonijne są bardzo ważną częścią sportowej rywalizacji środowisk polonijnych. Są one organizowane przede wszystkim w celu tworzenia możliwości spotkań grup polonijnych osiedlonych w różnych zakątkach świata oraz pielęgnowania więzi tych ludzi z Polską. Igrzyska polonijne, na wzór igrzysk olimpijskich, są podzielone na letnie i zimowe. Warto tu zauważyć, iż Letnie Igrzyska Polonijne miały swój początek już w 1934 roku (decyzja o organizacji pierwszych igrzysk polonijnych zapadła w 1933 roku podczas V Zjazdu Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy). Igrzyska odbywają się co dwa lata w różnych miastach w Polsce i każdorazowo przyciągają od 1000 do 1500 zawodników z kilkudziesięciu krajów biorących udział w imprezie³. Poniżej lista lat, w których organizowane były Letnie Igrzyska Polonijne, wraz z miastami będącymi gospodarzami Igrzysk:

- 1934 – I Polonijne Igrzyska Sportowe – Warszawa
- 1974 – II Polonijne Igrzyska Sportowe – Kraków
- 1977 – III Polonijne Igrzyska Sportowe – Kraków
- 1981 – IV Polonijne Igrzyska Sportowe – Kraków
- 1984 – V Polonijne Igrzyska Sportowe – Warszawa
- 1986 – VI Polonijne Igrzyska Sportowe – Kraków
- 1991 – VII Polonijne Igrzyska Sportowe – Kraków
- 1997 – VIII Światowe Igrzyska Polonijne – Lublin

³ Stowarzyszenie Wspólnota Polska, www.wspolnotapolska.org.pl.

- 1999 – IX Światowe Igrzyska Polonijne – Lublin
- 2001 – X Światowe Igrzyska Polonijne – Sopot
- 2003 – XI Światowe Igrzyska Polonijne – Poznań
- 2005 – XII Światowe Igrzyska Polonijne – Warszawa
- 2007 – XIII Światowe Igrzyska Polonijne – Słupsk
- 2009 – XIV Światowe Igrzyska Polonijne – Toruń
- 2011 – XV Światowe Letnie Igrzyska Polonijne – Dolny Śląsk
- 2013 – XVI Światowe Letnie Igrzyska Polonijne – Kielce
- 2015 – XVII Światowe Letnie Igrzyska Polonijne – Chorzów, Rybnik, Sosnowiec, Wodzisław Śląski
- 2017 – XVIII Światowe Letnie Igrzyska Polonijne – Toruń
- 2019 – XIX Światowe Letnie Igrzyska Polonijne – Gdynia
- 2021 – XX Światowe Letnie Igrzyska Polonijne – Pułtusk⁴

Letnie Igrzyska Polonijne są organizowane w następujących dyscyplinach: badminton, tenis stołowy, bieg na 5 km, tenis ziemny, pływanie, koszykówka, piłka siatkowa plażowa, strzelectwo, kolarstwo MTB, kajakarstwo, lekkoatletyka, nordic walking, golf, piłka siatkowa, brydż oraz szachy. Trochę mniejszą liczbę dyscyplin sportowych obejmują Zimowe Igrzyska Polonijne – tam zawodnicy rywalizują w czterech konkurencjach: nordic walking, narciarstwo biegowe, narciarstwo alpejskie oraz wielobój łyżwiarski⁵. Oto lista lat, w których organizowane były Zimowe Igrzyska Polonijne, wraz z gospodarzami:

- 1986 – I Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Zakopane
- 1989 – II Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Zakopane
- 1992 – III Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Zakopane
- 2000 – IV Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Beskidy (Bielsko-Biała, Szczyrk, Wisła)
- 2002 – V Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Beskidy (Bielsko-Biała, Cieszyn, Szczyrk, Wisła)
- 2004 – VI Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Beskidy (Bielsko-Biała, Cieszyn, Szczyrk, Wisła)
- 2006 – VII Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Beskidy (Bielsko-Biała, Cieszyn, Szczyrk, Tychy, Wisła)

⁴ Sportowa historia, www.sportowahistoria.pl.

⁵ Stowarzyszenie Wspólnota Polska, www.wspolnotapolska.org.pl.

- 2008 – VIII Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Śląsk i Beskidy (Szczyrk, Wisła, Cieszyn, Czeski Cieszyn, Ustronie, Tychy, Bielsko-Biała)
- 2010 – IX Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Zakopane
- 2012 – X Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Śląsk i Beskidy (Szczyrk, Wisła, Cieszyn, Tychy, Bielsko-Biała)
- 2014 – XI Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Karkonosze (Jelenia Góra, Szklarska Poręba, Sobieszów, Jablonec w Republice Czeskiej)
- 2016 – XII Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Ustrzyki Dolne, Sanok, Przemyśl
- 2018 – XIII Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Krynica-Zdrój
- 2020 – XIV Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne – Krynica-Zdrój⁶

Do organizowania Igrzysk Polonijnych włączają się różni partnerzy i organizacje. Na przykład w 1997 roku głównym patronem tych imprez została TVP Polonia, a w 2000 roku do organizatorów dołączyło się Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Od tego czasu jest ono organizatorem lub współorganizatorem Światowych Igrzysk Polonijnych. Imprezy wspierane są często przez lokalnych (i nie tylko) partnerów, w zależności od miejsca odbywania się igrzysk. Organizowane w ubiegłym roku XX Światowe Letnie Igrzyska Polonijne odbyły się w Pułtusku. Ich organizatorem była Wspólnota Polska, a mecenasem imprezy Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Oto partnerzy tego wydarzenia: Polski Komitet Olimpijski (partner honorowy), Miasto Pułtusk oraz Miasto Ostrów Mazowiecka (partnerzy strategiczni), PZU, Polska Spółka Gazownictwa, PKP Intercity oraz Mazowsze (jako partnerzy główni), Grupa Polmlek, Kross oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Ostrów Mazowiecka (partnerzy), Polska Agencja Informacyjna, Polskie Radio, Polskie Radio dla Zagranicy oraz wspomniana już wcześniej TVP Polonia (jako partnerzy medialni). Innym przykładem niech będą ostatnie XIV Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne rozgrywane w 2020 roku w Krynicy-Zdroju. Wśród organizatorów znalazła się tam Wspólnota Polska, Miasto Krynica-Zdrój, Polski Komitet Olimpijski oraz Ministerstwo Sportu, z kolei partnerami lokalnymi zostali Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krynicy-Zdroju, Centrum Sportów Zimowych Ptaszkowa, Gmina Grybów, Sense of Sport oraz Master Ski. Patronatem medialnym zajęła się Polska Agencja Informacyjna. Ponadto cała impreza była finansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów⁷.

⁶ Sportowa historia, www.sportowahistoria.pl.

⁷ Stowarzyszenie Wspólnota Polska, www.wspolnotapolska.org.pl.

Oprócz Letnich i Zimowych Światowych Igrzysk Polonijnych jest również impreza organizowana dla polonijnej młodzieży uczącej się – są to Polonijne Igrzyska Młodzieży Szkolnej imienia Jana Stypuły. Oprócz młodzieży polonijnej z innych państw w zawodach biorą udział również uczniowie szkół polonijnych w Polsce (na przykład w 2020 roku w Igrzyskach brali udział uczniowie Liceum Polonijnego w Warszawie), a także młodzież szkolna z Łomży, czyli niezmiennego gospodarza tych zawodów. Do tej pory odbyło się już dwadzieścia jeden edycji tych igrzysk, przy czym ostatnia z nich miała miejsce w sierpniu 2021 roku w Łomży. Na starcie stanęło ponad 600 uczniów z Litwy, Ukrainy i Polski, którzy rywalizowali przez cztery dni w następujących dyscyplinach: lekkoatletyka, pływanie, szachy, zapasy, koszykówka, siatkówka, piłka nożna, tenis stołowy oraz strzelectwo. Igrzyska zostały sfinansowane przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, a także miasto Łomża. Współorganizatorem była Wspólnota Polska⁸.

Podsumowanie

Niezwykle istotne jest dbanie o więzi łączące Polonię z Polską. Niewątpliwie przyczyniają się do tego różnego rodzaju organizacje polonijne, w tym stowarzyszenia działające w obszarze sportu. Bardzo potrzebna jest także integracja za pomocą imprez sportowych, takich jak Igrzyska Polonijne, które wychodzą naprzeciw potrzebie spotykania się ludzi należących do Polonii, a zamieszkujących różne państwa na świecie.

⁸ MyLomza.pl, www.mylomza.pl.